

Szociális Földprogram kutatása [bizalmas adat]-n

Idén terepgyakorlat keretében [bizalmas adat] községében vehettem részt a szociális földprogram kutatásában. Az volt a cél, hogy minél belsősegebb képet kaphassunk a faluról, háztartási kérdőíveket vegyünk fel és interjúkat készítsünk. A cél a földprogram hatékonyságának felderítése, a résztvevők igazi véleményének kiderítése volt, és egy mélyebb betekintés szerzése a helyiek életébe. Hátrány volt a feladatunk végzése közben, hogy az utolsó tipikus földprogram csak 2012-ben került megrendezésre. Az azt követő években mezőgazdasági gépekbe, és pavilonokba fektette a támogatást a helyi vezetés. Egyébként segítőkészek voltak, szívesen igazítottak el, és vezettek körbe a településen. Még az interjúalanyokat is készségesen kínálták fel, amit próbáltunk a legkevésbé felhasználni, de az is igaz hogy nem mondhatnám őket elfogultnak a vezetéssel kapcsolatban.

A település maga 1560 főt számol, a [bizalmas adat] szerint ez a szám folyamatosan csökken, bár tavaly beköltözések következtében csak 6-al lett kevesebb a falu lakossága. Elmondható hogy a falu leginkább egy sakktábla alaprajzú faluhoz hasonlít, egyre fejlődik, az új vezetés óta folyamatos építkezések a jellemzőek. A romák aránya 30%, a magyarok vannak többségben, bár kevesebben vallják be hogy romák. A falu központja a legfejlettebb, oda irányult a fejlesztése legjava, de itt is jelen vannak a falu szélén lévő szegregátumok, amelyben döntő többségben romák laknak. Azonban a falu fejlettebb központjában nagyjában vegyesebb házak vannak, a legszebb ház amiben jártunk például egy roma családé volt, keltetővel, bikával. Az kiderült, hogy a magyarok és a romák jól megélnek egymás mellett, ritka volt a rosszindulatú megjegyzés (1 volt), az is arra volt célzás, hogy nem dolgoznak.

A faluban élők megélhetése A munkalehetőségek köre nem mondható szélesnek. A megkérdezettek elmondása szerint a közfoglalkoztatás, a helyi fémcsiszoló, és régebben a varroda rendelkezett munkaerő felszívó erővel, de bezárta óta már ez a lehetőség is megszűnt. A fémcsiszoló pedig elmondásuk szerint, több betegséget is okozott, és jelentősen megrövidíti az ott dolgozók átlagéletkorát. Azon kívül említették még napszámot, mint kereset kiegészítő lehetőséget, és a kamillázást ami szezonális munka. Aki rendelkezik plusz földterülettel, az jellemzően bérbe adja földjét, még aki állatokkal, juhokkal bír, a helyi tanya legelőjére küldené ki nyáját, de ez is ismeretségi alapon működik. Vannak még akik a környéken lévő

városokban, főleg [bizalmas adat]-ban keresnek munkát, és járnak be. Ezt azonban nem tudtuk pontosan megállapítani, egyrészt mert csak az alacsonyabb jövedelműek kerültek bele a programba, másrészt az idősebb korcsoport volt aki igénybe vette, és talán az ingázás azt nem az ő körükben kellett volna vizsgálni. Találkoztunk fiatalokkal aki közmunkán dolgozott, de volt aki [bizalmas adat]-ban volt szerelő, de jellemzően az ingázást nem tudtuk pontosan körbejárni. A legtöbb megkérdezett 8 általános vagy az alatt végzett iskolát, ritkább volt a szakmunkás végzettség, és talán egy volt akinek a gyermeke rendelkezett érettségivel, ezért nincsenek jó kilátások, a falu munkapiaci fejlődésével kapcsolatban. Az is elmondható, hogy nagy részük a kertjéből él, és maguknak próbálják megtermelni az éves zöldséget és gyümölcsöt. Ezeken felül, vagy helyett még a segélyből és gyerekekből próbálnak megélni, de a több gyereket ők sem gondolják megélhetési forrásnak.

A földprogramról kérdezve eltérőek voltak a vélemények. A földprogrammal kapcsolatban nem volt jellemző a háttértudás, igen kevesen tudták pontosan behatárolni mi is volt ez. Legtöbbször összekeverték a "minden gyerek lakjon jól" programmal, annyi különbséggel, hogy akinek nem volt gyereke, az érzékelte jobban a különbséget, hiszen a másikonál ez kizáró tényező volt. Vegyes reakciók voltak, még abban is eltért az emberek véleménye, hogy milyen minőségű vetőmagot osztottak. Általában akik jobban szimpatizáltak a vezetéssel, ők jó minőségűnek tartották, míg akik ellene voltak, inkább eldobálták, és elvetették a saját vetőmagjukat. A többség azonban elégedett volt, mert akik elvettette, azoknak szépen kikeltek a zöldségek. Általában az volt jellemző, hogy azok kaptak vetőmagot, akik azelőtt is művelték földjeiket, és egy kis ingyen támogatásnak tartották ezeket. Ezért volt az, hogy sokan feleslegesnek gondolták az oktatást, hiszen feltétele volt a magvak megszerzésének, de volt aki már több mint 40 éve ezzel foglalkozik, és neki nem sok újat mondanak ezeken a képzéseken. Általánosságban viszont pozitív visszhangja volt, egy résztvevő kivételével mindenki újra szívesen részt venne a programban. Nem teljesen volt hiábavaló azonban a program oktatása sem. Volt olyan, fiatal roma pár, akik a városból költöztek a faluba, felmenőik állattenyésztésből éltek, de mióta kiköltöztek ők is látták, hogy ebben jó megélhetési lehetőségek vannak. Nekik nagyon jól jött az oktatás, örültek a kölcsönbe kapott földnek amit az önkormányzat adott ki, és ez segített neki hogy most már egy kiskertetet is elkezdtek megművelni. Ez azonban a résztvevők kis részére mondható csak el. A programot mégis sikeresnek könyvelte el a falu vezetése, idén újra beindították és a hetekben várható kisállatok osztás. Ez már az oktatáson túl más feltételekhez lesz kötve, ugyanis az állatoknak megfelelően felszerelt ólat kell biztosítani. Az viszont hogy a résztvevők nagy része nem most

kezdi el a földművelést nem a program hibájának tudható be, hiszen ez az elvárt viselkedés egy falu lakosainak életében. Viszont az eredeti cél, a mezőgazdasággal nem foglalkozó rászoruló bevonása lenne, és ez nem valósul meg. Nagyon sok megkérdezett nem látta úgy, hogy a jövőben ő valamikor őstermelővé válhatna, főleg a földterület hiánya miatt, és egyéb állattartási ismereteik hiányában. A válaszadók véleménye szerint, a programnak szüksége lenne a juttatások kiszélesítésére, és mennyiségi növelésére, ezen kívül a föld műveléséhez olyan gépek és vegyszerek biztosítására, melyeket ők nem engedhetnek meg, de elengedhetetlen lenne a deficit elkerülésére. Erre pedig csak akkor lenne lehetősége, ha több pénz tudna az állam a programra fordítani.

Másik probléma hogy nem éri el a célcsoportját a program. Többektől hallottuk, hogy vannak akik nem termelnek egyáltalán, és mégsem pályáznak a programra, annak ellenére hogy az önkormányzat mindenkinek kiküldte az értesítést. Olyat hallottunk hogy az egyik faluszéli utca körülbelül 100 házából, csak 30-ban van megművelve a kert. Ez a 70 háztartás nem is tervezett a programba csatlakozni, ami lehet azt jelenti hogy nem elég csábítóak számukra a jelenlegi juttatások, vagy tényleg nem szeretnének ezekre a munkákra időt szakítani.

Nyilvánvalóan ez a kép talán nem ennyire árnyalt, mint ahogy mi láttuk, hiszen mi tényleg csak azt a legszegényebb 20 embert találtuk meg, akik bekerültek a programba. Biztosan voltak náluk is szegényebbek, akik nem is pályáztak, de olyanok is, akik nem szorultak rá, és jövedelmük alapján nem kerültek be 2012-ben. Vannak őstermelők, keltetővel, földel és vannak olyanok is, akiknek juh nyájuk van.

Összességében [bizalmas adat]-t egy előregedő de fejlődő településnek tudnám leírni. A vezetésváltás óta a munkások elkezdtek helyretenni a falu kinézetét. Azok alapján hogy kikkel volt szerencsém beszélni, elmondhatom hogy viszonylag kevesen ingáznak, de ezt próbálom kiemelni, hogy csak olyanokkal beszéltem akik bekerültek a földprogramba, főleg idősek, és alacsony jövedelműek. A közfoglalkoztatás jelentős szerepet tölt be a lakosok életében, eddig a városi viszonyokhoz képest nagyon negatív kép élt bennem efelől, de most hogy látom, hogy ez egy 22800 Ft-ról 52000 Ft-ra való váltás, kicsit máshogy értékelem, bár véleményem szerint nem lenne szabad összefonódnia a földprogrammal. A program célja az egyéni termelés, vállalkozási szellem beindítása, és ez az ellenkezőjét éri el. Továbbá a zárásban azt is el szeretném mondani, hogy véleményem szerint a program ilyen formában nem hatékony [bizalmas adat]-n. A résztvevők nagy része már ezelőtt is művelte földjét, az oktatást

feleslegesnek tartja, és csak az ingyen vetőmagért pályázott rá. Megoldást jelenthetne, ha a környezeti adottságokhoz alkalmazkodva, és nem általánosan lenne lehetőség a programban résztvevőknek pályázni. Ezen kívül, nem minden település rendelkezik jó szilvával, vagy nőhet jó uborka a tájon. Úgy gondolom ilyen helyzetekre esetleg nagyobb hangsúlyt kellene az állattartás támogatására fordítani, például juh (ha őstermelők kellenek) vagy kecske (ha a megélhetésben szeretnénk segíteni). Ezen kívül meg kellene különböztetni a pályázókat, aszerint hogy kezdő földművelők, és szükségesnek tartanak az oktatást, vagy már 40 éve ezzel foglalkozó gazdák, és csak a plusz vetőmag miatt pályáznak. Akkor sokkal költséghatékonyabb lenne, és talán a támogatás mértéke is nőhetne számukra.